

## IN MEMORIAM

### Spomini na dr. Jožeta Gasperiča

Prvič sva se srečala pred štiridesetimi leti na Inštitutu »Jožef Stefan«, kjer sem leta 1979 začel pripravljati diplomsko delo. Jože je bil takrat zaposlen na Inštitutu za elektroniko in vakuumsko tehniko, vendar je pogosto prihajal na naš inštitut na obisk k bivšim sodelavcem v Odseku za elektronsko mikroskopijo, kjer je na začetku sedemdesetih let opravljal eksperimentalno delo v okviru doktorske disertacije. Že ob prvem srečanju sem opazil, da je izjemno prijazen in dostopen človek. Vedno je enako prijazno pozdravil tako snažilko kot akademika. Bil je tudi izjemno pozoren človek. Nikoli, ampak res nikoli, ni pozabil čestitati svojim sodelavcem in prijateljem za njihove dosežke ali voščiti za rojstne dneve in druge osebne praznike.

Kasneje, ko se je po vrnitvi iz Indije, kjer je bil predavatelj na Univerzi v Tirupatiju, zaposlil na Inštitutu »Jožef Stefan«, sva začela sodelovati na strokovnem področju pri razvoju superprevodnih tankih plasti. Še bolj sva se spoprijateljila, ko sva skupaj dolga leta urejala in oblikovala strokovno revijo *Vakuumist*. Ker je bil lektor za slovenski knjižni jezik, je vseh trideset let izhajanja tega časopisa lektoriral prispevke. Bil je tudi avtor številnih strokovnih člankov. Še tako suhoparen strokovni tekst je napisal v lepem in sočnem jeziku, da ga je bilo užitek brati. Kot izvrsten poznavalec in ljubitelj slovenskega jezika, si je zelo prizadeval, da bi nas, mlajše sodelavce, naučil uporabe slovenskega jezika pri pisanju strokovnih besedil. Njegovo prepričanje je bilo, da mora slovenska tehniška inteligenca pisati tudi v slovenščini in tako skrbeti za tehnično izrazoslovje. V pomoč nam je sestavil tudi dva slovarja tehničnih besed, ki se uporabljajo na področju vakuumske tehnike, fizike plazme in površin ter analitskih tehnik. Lektoriral je na stotine diplomskih, magistrskih in doktorskih del ter strokovnih knjig. Vsi vemo, kako mukotrpno in težko delo je to, še zlasti zato, ker avtorji strokovnih besedil v veliki večini nismo ravno najbolj veščji uporabe slovenskega knjižnega jezika. Lektoriranje pa je še toliko težje, če se strokovno besedilo tematsko ne pokriva s področjem, na katerem si sam strokovnjak.

Jože je bil vse do leta 2016 tudi lektor strokovnega časopisa »Materiali in tehnologije«, tekstov likovnih kritikov zgibank za razstave v galeriji Inštituta »Jožef Stefan«, inštitutskih »Novic« in letnih poročil.

Jožeta sta krasili še dve značajski lastnosti: zanesljivost in pedantnost. Karkoli je obljubil, je tudi v dogovorjenem roku naredil, pa tudi, če je bila za njim neprespana noč. Na njegove prispevke ni bilo treba nikoli čakati. Zaradi svoje pedantnosti je bil zelo zaželen organizator domačih in mednarodnih konferenc in drugih strokovnih srečanj. Tam, kjer je organizacijo prevzel Jože, smo vedeli, da bo vse potekalo brezhibno. Tako je bilo, ko je bil zadolžen za protokol ob obisku švedskega kralja na Inštitutu »Jožef Stefan«, kakor tudi pri organizaciji vsakoletnih srečanj Strateškega Forumu Bled ali pa pri organizaciji kampanje prof. Vodopivca za člana Državnega sveta.

Jože je bil ustanovni član in dolga leta ena od ključnih oseb v Društvu za vakuumsko tehniko Slovenije, ki letos praznuje 60-letnico delovanja. V okviru društva je organiziral veliko domačih in mednarodnih znanstvenih in strokovnih srečanj. Kot predsednik Zveze društev za vakuumsko tehniko Jugoslavije, je bil 6 let član izvršilnega odbora Mednarodne zveze za vakuumsko znanost, tehnologijo in aplikacije. Bil je tudi pobudnik organizacije združenih vakuumskih konferenc treh držav (Jugoslavije, Madžarske in Avstrije), ki redno potekajo še danes, le da so se organizaciji pridružile tudi druge srednjeevropske države.

Vsa našeta dela je Jože opravljala poleg svojega strokovnega dela, bolj ali manj volontersko. Kot vrhunski strokovnjak za področje vakuumske tehnike je bil vodja razvoja številnih vakuumskih naprav, ki se je v večini primerov končal s proizvodnjo končnih izdelkov. To so bile različne vakuumske črpalke, vakuumski merilniki in različni vakuumski sistemi za potrebe industrije in raziskovalnih laboratorijev. S še posebej velikim veseljem je sodeloval pri razvoju in organizaciji proizvodnje medicinskih naprav (vakuumski aspiratorji, inhalatorji, naprave za odzemanje materinega mleka).

Bil je organizator centrov po Sloveniji, kjer so si matere prezgodaj rojenih otrok lahko izposojale aparate za odvzemanje materinega mleka. Eden njegovih zadnjih večjih projektov je bila vakuumska naprava za impregnacijo okostja mamuta za Prirodoslovni muzej Slovenije.

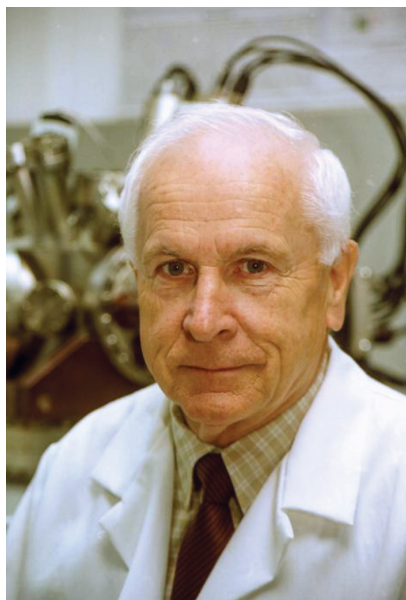
Pravzaprav je zanimivo, da je v sebi združeval dve na videz tako zelo različni področji: ljubezen do tehnike ter do slovenskega jezika in leposlovja. Slednje niti ni presenetljivo, saj je bil po materini strani bližnji sorodnik enega največjih slovenskih jezikoslovcev 19. stoletja, prof. Stanislava Škrabca. Po očetu, ki je delal na železnici, pa je očitno podedoval ljubezen do tehnike.

Sprostitev je vedno iskal v naravi. Bil je velik ljubitelj planin, ki jih je prehodil po dolgem in počez,

najpogosteje po brezpotjih. Ob svoji sedemdesetletnici se je povzpel celo na Mont Blanc.

Človek sreča v življenju veliko ljudi. Mnogi od njih so dobri, prijazni, sočutni in dostopni. Veliko pa je tudi sebičnih in neprijaznih ljudi. Med prve je nedvoumno sodil naš Jože: nikoli vzvišen ali nadut, vedno prijazen, dostopen človek; človek, ki je povezoval ljudi okrog sebe; človek, ki je bil vedno pripravljen nesebično pomagati. Zaradi izjemne človeške topline in vsega dobrega, kar je naredil v življenju, smo ga občudovali in ga imeli radi. In zato ga bomo tudi pogrešali.

Peter Panjan



Dr. Jože Gasperič (1932-2019)

Jože Gasperič se je rodil v Ljubljani 7. marca 1932. Po končani klasični in realni gimnaziji, se je vpisal na študij elektrotehnike na Univerzi v Ljubljani, kjer je leta 1958 diplomiral. Leta 1957 se je zaposlil na Inštitutu za elektroniko in vakuumsko tehniko (IEVT) pri prof. Dušanu Lasiču, ustanovitelju tega inštituta. Že kot študent je bil demonstrator za elektroniko, v letih od 1959 do 1964 pa predavatelj vakuumske tehnike na Tehnični srednji elektrotehniški šoli v Ljubljani. Magistrsko delo s področja elektrooptike je zagovarjal leta 1964. Doktoriral je leta 1972 na temo kermetnih tankih plasti. V letih od 1980 do 1985 je bil vodja Oddelka za vakuumsko tehniko na IEVT. Leta 1986 je bil gostujoči profesor na Univerzi Sri Venkateswara (Tirupati, Indija), naslednje leto pa gostujoči znanstvenik na Indian Institute of Science (Bangalore, Indija). Po vrnitvi v Ljubljano leta 1988, se je zaradi že takrat neurejenih

razmer na IEVT, zaposlil na Inštitutu »Jožef Stefan«. V letih od 1978 do 1989 je bil docent na področju mikroelektronskih tehnologij na Fakulteti za elektrotehniko Univerze v Ljubljani. V letih od 1989 do 1995 je bil izredni profesor na Univerzi v Ljubljani in Mariboru, kasneje pa znanstveni svetnik na istih univerzah. Več desetletij je predaval osnove vakuumske tehnike na tečajih, ki jih organizira Društvo za vakuumsko tehniko Slovenije. Bil je urednik, lektor in soavtor učbenikov »Osnove vakuumske tehnike« (1984) in »Vakuumska tehnika za srednješolske predavatelje« (1993), soavtor učbenika »Netesnost sistemov in naprav« (1997) in avtor učbenika »Nasveti za uporabnike vakuumske tehnike« (2002). S svojim izjemnim strokovnim znanjem je veliko sodeloval s slovensko industrijo, kjer je bila njegova pomoč nepogrešljiva.